Чурапчыга күн тахсар !

САҺА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

12+

2016 сыл Ахсыннны 10 күнэ Субуота № 134 (11301)

Улууска - бу күнэргэ

ЧЭБДИК ОЛОХ ТУРУГУРАРЫН ТУҺУГАР

Ахсыннны 6 күнүгэр улуус дьаһалтатын аактабай саалатыгар «Партнерство государственных, муниципальных и общественных организаций в противодействии алкоголизму в Чурапчинском улусе» диэн улуус таһымнаах форум буолан аастаҕ. Чэл олох туругурарын, арыгыдьаһын аччыырын туһугар тэриллибит форумнаах нэһилиэк баһыыктара, оскуола дириэктэрдэрэ, уһуйаан сэбиэдиссэйдэрэ, улуустут общественнай түмүүлэрин активистара, чэл олоҕу тарҕатааччылар мустан, барыта 169 киһи кыттыбыт ыллар.

Форумнаа кыттыбыт ыллылар: улуус баһыльыа А.Т. Ноговицын, улуус Мунньаҕын председателэ Я.П. Окоженников, Ынырыыдаах ыалдьыттарынан «Росалкогольконтроль» сүрүн специалиһа Ю.И. Жегусов, , Горнай улуһуун баһылыгын социальнай боппуруоспарга солбуйааччы В.В.Спиридонов, Нам улуһуун Хатырык нэһилиэгин баһылыга, чэл олохтоох нэһилиэктэр сойуустарын председателэ А.М.Пинигин, Горнай улуһуун специалистара К.М.Васильева, М.И.Осипова буоллулар. Улуус баһылыгын социальнай боппуруоспарга солбуйааччы О.Ф.Петрова форум сүрүн дакылаатын оногордо. Кини улууска арыгыдьаһыны утары үлэ тэриллэн кэлиитигэр кэмнээн сылларга ситиһиилэр баалларын ыйда. Хас сыл ахсын нэһилиэктэриттэн ыытыллар социальнай десант үлэтэ, миэстэлигэр чэл олох туругурарыгар, биллэр өйдөбүл онгорорун бэлиэтээтэ. Олохтоох былаас уонна общественность биир сүбэнэн үлэлиир нэһилиэктэриттэн арыгыдьаһыны утары тиһиктээх үлэ ыытылларын этэ. Кэнники сылларга арыгыдьаһыны, буруйу онгоруну сэрэтии үлэлэрин чуо аадырыскаан, бирдиилээн дьону тэрийэн, үлэ форматын уларытан тэрийии кэкэ сыыпаралар көрдөрүүлэрэ туксубутун сырдатта. Дакылаакка Чурапчы улууһугар арыгыдьаһыны утары охсуһуу норуоппут улуу дьоннутан утумнанара эмиэ ахтылынна. Ол курдук, Өкскөлээх Өлөксөй, норуоппут чулуу киһитэ, Саха сиригэр аан бастаан, Чурапчыга арыгы испэт; толору чэл куттаах дьон общественнай түмүүтүн тэрийэн турар. Ол туһунан кинн библиотека правовой отдэлын салайааччы Н.Н.Аммосова бэрт тиийимпиэтик, болҕомтону тардан кэпсээтэ, форум ис хоһоонун толору арыйан, биһиги калуонэ историческай оруолбутун чопчулаан сэрэксигэ. Салгыы, ыалдьыттарбыт – намнар уонна горнайдар улуустарыгар тэрийэр үлэлэрин кэпсээтилэр, үтүө уопуттарын атастастылар. Кинн нэһилиэктит баһылыга С.А.Сарҕыдаев ийитиннэрии онгорон, саха тэриллэн үлэлээн эрэр социальнай кинн туһунан кэпсээтэ. Сэлиэннээҕэ арыгыдьаһыны утары үлэҕэ программа ыытыллан, хаһыс да сылын кедьүүстээхтик үлэлиирин сырдатта. Чэл олоҕу тарҕатыыга, буруйу онгоруну ааччыыга туһуламмыт бырайыак быаанна баарын сырдатта. Өрөспүүбүлүкэтээҕи пилотнай бырайыак буоларын ситиһэргэ этии киллэрдэ. Мутудайтан «Сарыал» чэл олохтоох ыччаттар түмүүлэрин лидерэ Р.Ф.Катаков үлэлэн туһунан биһиитиннэрдэ. Радислав Филиппович оскуолаларга «Уроки трезвости» ыытыллалларыгар туруоруста. И.М.Павлов аатынан оскуола ийитиннэрии үлэлиир «Барҕа» общественнай тэриллэ председателэ Л.П.Матвеева аймахтар оҕону ийитигэ оруоллара үрдүгүн ыйда. Форум кыттыылаахтара саная атастастылар, арыгыдьаһыны утары үлэҕэ дуҕоҕубунай таһымы үрдэтиигэ болҕомтону тарпыылар.

Улуус баһылыга А.Т.Ноговицын түмүк тылыгар: "Бу форуму ыытыбыт олус интэриэһинэй уонна кэмигэр сөптөөх буолла",- диэн бэлиэтээтэ. Үлэ сыппан сыл тэпимэ күүһүрэн, таһыма үрдэн ийэрин этэ. Хас бирдии нэһилиэк дьоно-сэргэтэ Ил Дархаммыт Егор Афанасьевич Борисов ыытар политикатын ис санаалаарыттан толору өйүүлэрин үөрэ бэлиэтэбитин биһиитиннэрдэ. Арыгыдьаһыны утары үлэ аракс хайыһаннан ыытыллан кэлиитигэр полиция уонна ГИБДД кэнники сылларга үлэлэрин хайдаан махтанна. Оттэбэтэр, эрдэ хас нэдиэлэ аайы 12 – 14 арыгы испит суоппар тутуллар эбит буоллаҕына, бу аастыт нэдиэлэттэн 1 – 2 суоппарга тиийэ аҕыйаабытын эттэ. Ол барыта уорганнар систиэмэтээстик үлэлэбиттэрин түмүгэр ситиһилиннэ. Арыгы атыылыыр таксистары токтотор туһуттан эбэх бэрбиэркэ ыытылларын, общественность бу үлэҕэ хайаан даҕаны кыттыһыахтааҕын бэлиэтээн, сорук туруорда. Нэһилиэктэр баһылыктарыгар туһаайан, хас нэһилиэк аайы «Общество трезвости» тэриллиэхтэрэ, тустаах чоппу программа ыытыллан үлэ сүрүннэниллиэхтэрэ ыйда. Улууска ведомстволар икки ардыларынаҕы анал хамыһыйыа үлэтин сэргэхситэргэ, бу форум түмүгүнэн быаан ыытыллан үлэ өссө үрдүк таһымна тахсан, биир кэлимник ыытылларыгар этии онордо.

Улууска «Общество трезвости» общественнай түмүү бастакы чилиэннэрэ улуус баһылыгыттан дастабырыаннаалары тутуулара форум үөрүүлээх түгэнинэн буолла. Бу обществоҕа бастакынан кирбит дьон үлэни – хамнаһы иистэн – саҕалаан үлэлэтиэхтэрэ: А.А.Захаров, А.С.Кадрьянова, Р.Ф.Катаков, Н.С.Борисова, Н.Н.Аммосова, П.Н.Тарасов. *Кинилэр улуу болуһуоктут Өкскөлээх Өлөксөй сырдык санаатын, үтүө дьыалатын салгыыр туһугар үгүс оруттэрэх былааннаах үлэни ыытыахтара. Биһиги улууспут, норуоппут* чэл куттаах өйдөөх – санаалаах буоларыгар ис сүрэхтэриттэн ыалан, санааларын ууран үгүс бастыҥ дьоммут; чулуу ыччаттарбыт; биллиилээх спортсменнарбыт; тыа сирин үтүөлүү; айар – тутар интеллигенцията кэлэн кыттыһыаҕа, бу көскиллээх, дьоммутун-сэргэбитин сырдыкка уһуйар үлэни өйүөҕэ диэн эрэнобит.

Форум олус таһымнаахтык ыытылынна диэн үөрэ бэлиэтэнибит. Кэпсээктүк кыттыбыт салайааччыларбытыгар, общественниктарбытыгар, форум тэриллиитин ииппэбит-саҕалабыт Т.П.Бушковаҕа, дьаһалта специалистарыгар махтанабыт.

А.ЗАХАРОВ.

Улуустаабы шбэлиитээр декадаларыгар

ИСТИҢ КӨМӨ ОҢОҺУЛУННА

Улууска доруобуйаларынан хаччахтаах дьоҥҥо аналлаах декада чэрчитинэн, Чурапчытааҕы кинн балыыһа эдэр үлэһиттэрин „Харыскаа“ түмүүгэ „Дари добро“ диэн ааттаах амарах санаа акциятын тэрийэн ыытта. Ыччаттар 22 ыалынан доруобуйаларынан хаччахтаах оҕолорго сылдьан, балыыһа бүттүүн коллективынан хомуллубут бородуукталары, үөрэхтээх туттар маллары түҥэтиллэр. Үлэһиттэр оҕолору кытта кэпсэтиллэр, баҕаларын, быыаннарын сурастылар. Оҕолор да, тэрилгэлэр да соҕуччу көрсүһүүттэн үөрүүлэрин кистэбэтиллэр, истиг махталларын этиллэр.

„СО“ корр.

Биниэхэ суруйаллар

ҮТҮӨНҮ ОҢОРБУТ - УМНУЛЛУБАТ

Мария Петровна Макарова (Кузьмина) 1987 сылгаасха Благовещенскайдааҕы Тыа хаҥаныыстыбатын институтун бүтүрэн, Субуруускай аптыыкан совхоз Хатылыыкаҕы онделенньетыгар ветеринарнай быраҕынан үлэлии сылдьыбыта. 1989 сылтан „Чурапчы" совхозка кылаабынай ветеринарнай быраҕынан үлэлэбит. Совхоостар үлэлэрин тохтоотуннахтыгар, Чурапчыттааҕы ветеринарнай станцыяҕа сыҥыстарыллыбыттара. Мария Петровна Сылгыннаах ветеринарнай станцыятын аналыта. Сылгы, Арылгыах, Кытаанах тоҥнуоннэрин, Улахан-Куол, Бэрэ, Туойа учаастыгынарын хабар. Ол үлэлэр кэмнэрэ кесарево сечение, рупторомия, мастыны ыгыы (ампутация) курдук операциялары, оҥоторуу уустук уеҥуобуйаҕа оҥоторобут. Специалист быыһыгынан үлэлэрэ хаҥыыр онностубут настаныгынарыгар - Е. С. Копырина, М. М. Ерилова, Ю. П. Конофонтова маннаа улаан.

Мария Петровна үлэлии үрдүктүк сыаналанан, мастаарыы биэрэн, биниэ редакциябытыгар ахтыылаах суруктар кэлиллэр. Оҕу бөҕөнэ тайаҕыбыт.

Төһө даҕаны сүүрбэ сыл аастар, соҕуйбуттуг, сохпуттуг бэрт буолан, дьоҥнотик өйдүүрбүн бу ахтыыбар суруйабын.

Бэтэринээр диэн , биниэхэ сахалыы өйдөбүлүнэн, сүөһү быраана буолар. Итинник бэйэ сүөһүтэ суоҕар сонно өйдөөбөт этибит. Үйэ уларыйан, чаҥыный ой-саана үнүстан тыа дьоно сүөһү, сылгы иитэр кэммит саҕаламмыт кэмэ этэ. Бүдүҥҥэннэх 90-с сылларгын, арыый да сэнэх эрдэхэ, сүөһү иитэр санаа киирэн, син эйбэтэн испиппит баара. Соҕуруттан сүөһү аҥыылаан аҕалыы, оччолорго, саана үөдүйэн эрэрэ. 5—6 сүөһүнү аҥыылаан ылбыппын. Дьэ, итиннэн ыла, ветеринарнай үлэһиитэр баалларын билбитим. Аны тута, биир ыныхпытыгар лейкоз диэн диагноз туруоран „дьаһайтарбыттарыгар", хайдах эрэ аҥын саана киирэ сылдьыбыта. „Эй, бу үөлэннэ эмиэ тутун бэтэринээрэй" диэн. Аны итиннэ икки ыныхпыт сүтэннэр, эпэбиттэрэ.

Онтон тута сороон туран, биир саамай баттаамалаах ыныхпыт бүрдүк сиэн, уоһээ ыскыылаатан тоҥнилэ хааман киирдэ. Мин, ыксаллаах киһи, сүгэм бөгөм буоллаҕа... эмиэ олоررэ соруннум. Хаа, кэргэним токпотон:"Бэтэринээри ыыпырыахха",- диэтэ. Ыыпырбыппытыгар, бэрт соторо Маруся (Мария Петровна) сүүрүү былаастаах тийэн кэлбэ. Суҥал эпэтэрэсийэ эрэ онтулуннаҕына табылларын этэ. Оннор укуол оннугар водка барсар эбит. Нэлиитэ тыынар ыныхха айаҕын аҥыгын ыгордон, сорох ордубутунан хайыыллар сириэн ыраастаан баран, сүрдэх иминэстиэриитин, онтон ийин хайыгын, бирэмэ биир куул сибиэһэй эбиэйи сыгынньах ийиитигэн хостоон таһаарда. Ыныхпыт тоҥнилэ тулуйда быыһыгаҕа, тыына быстыах курдук. Онтон мохсо сытар ыныҥы икки оттугун сүүрэ сылдьан, маннай хаҥыын, онтон тириитин, адыс борунуой курдуксиистэн тигэн кэбистэҕэ үһү... „Нэ, барыы онтулуоктааҕын оҥордум, сарсын этэлгэ, үрүк-түрүк буоллаҕына, хайаан да туруораарыы",–диэн баран салгыы үлэлии барда. Мин хайан да корбонохтуун корон, соҕон, дьоруу, баҥыыбалаабакка даҕаны хаалыым. Кор, ол ыныхпыт сыыйа үчүгэй буолан, ессо хас да сыл тэрүөк биэрэн турар. Биниэхэ даҕаны Марусяны көрүстэхпинэ, ити түбэлгэни ойдоон кэлбин. Эрэ эпэтэх махтаабын хаҥыаг нөҥүө тиэрдэбин. Барыы үтүө баҕа санаа бастыгын аҥыыбын. Аны да үүнэр күннэргэ арыыы халлаан арҕаҥыгтан арангаҥыгына, арчыгына туруокуун, эйиги иннигэ сокоҕуг!

Елена, Вячеслав НОГОВИЦЫННАР.

1993 сылгаахха эдьиийбит Анастасия Гавриловна ыныҥа торообөккө моҕуогурбута. Түүнү быһа ахтан, мохсон хоммуторообөккө моҕуогурбута. Сарсыарда олохтоох бэтэринээри, дьону мунньан торотон кербуттуг, ыыллыбатаҕа. Кэлин быалаан тардан корбуттэрэ даҕаны, эмиэ сатаммаппатаҕа. Ыксаан, Сылгыгын ветврач даҕаны, эмиэ сатаммаппатаҕа. Ыксаан, Сылгыгын ветврач даҕаны, эмиэ сатаммаппатаҕа. Ыксаан, Сылгыгын ветврач ыыпыгыгыт: Эбиэт ыыпыгара диэн маҥаасыыкыллаах киһи ыыпыгыгыт: Эбиэт кэнэ бэтэринээр Мария Петровна Макарова (Кузьмина) кэлбитэ. Кэтэт, корон баран тута, оҕото олбутун быһаарбыта уонна "кесарово" диэн эпэтэрэсийэни оҥорорун эпэтэ. Биниэхэ, итиннэ билбат дьон, соҕуйа истибиппит.

Бэрт үөрүйэктик туттан-хаптан, эр дьоҥунан туттаран эпэтэрэсийэтин оҥорбутунан барбыта. Өр буолбакка, олбут оҕотун ылбыта. Оҕото олус улаппан хаалбыт эбэ. Ыныхпыт кыра уҥуохтаах хоммогор боруоҥа этэ. „Арыый эрдэ ыыпырбыахыт буоллар, оҕото тыыннаах хаалыа эбит",–диэбитэ. Ыныхпытын туруора сатаабыппыт даҕаны, турбатаҕа. "Теротоору, тардыалыаҥнаҥыгар ааҕын эҥэпиикэй",- диэбитэ. Ый кэриэ быаннан ыйаан туруорбуттуг: Аньыыр, уулуур буолбута.

Мария Петровна ити уустук эпэтэрэсийэни оҥорбутун көрбүт дьон олус сэхпуттэрэ. Кини үрдүк биилиттэбин, сатыыллаҕын көрдөрбүтэ.

П. Г. МЕСТНИКОВА. Түөй.

2016-улууска музей сыла

«СЕМЕЙНЫЕ РЕЛИКВИИ ГЛАЗАМИ ПОТОМКОВ»

быыстапка аҕыллыгынна

Чурапчыга Государственнай музейдар күннэрин чэрчитинэн,сэтиньи 30 күнүгэр Хатылыга «Коҕоруллуу музейыгар» ЕмЯрославскай аҥыыан Хотугу норуоттар историяларын уонна культууралларын холбоҕуктаах государственнай музейын «Семейные реликвии глазами потомков» быыстапкэтэ аҕыллыгына.

Быыстапканы музей сотрудника Юлия Владимировна Илларионова СӨ Культуураҕа уонна духуобунай сайдыыга Министиэристибэтин граныын туруорбут: Юлия Владимировна ийэтин тэрдүн биэтэриэлбэх үлэни ыыпыт, үгүстүк хаҥыстыт, архыыпка үлэлэппит. Ол түмүгэр, хаан-уруу аймахтарын булан, тэрдү-уулу үөрэтиигэн дьарыктаан, кэргэнин аймахтарыгар тиийэ чинчийбит: Ол курдук, Даниловтар, Аммосовтар, Илларионовтар, Кононовтар аймахтары көҥсиир быыстапка кэрдиис кэмиэн турбута биһиги сахабыт норуотун историятын чаҕылхайдык көрдөрөр.

Быыстапка үөрүүлүүх аҕыллыыта ыпык кырдьаҕас Николай Афанасьевич Федоров аҥыыһынан түстэнэ, нэлиилэк баҥыыга Ульяна Николаевна Атласова эҕэрдэ тыл эпэ, Хотугу кэйэрүллүү ыытыыларыгар Афанасий Дмитриевич Аммосов тус санаатын үлэлиннэ, Ю.В.Илларионова быыстапканы сырдатта. П.Н.Соколынников аҥыыан кини балыыһа музейын салайаччыта Любовь Михайловна Григорьева ВИЧ-инфекция, А, В, С гепатит ыарыылары диагностикалыыр үрдүк кодьүүстүүх ньыманы, эмтэри айбытын иҥин наука уонна технология эйгэтигэр РФ Правительствотын Государственнай бириэмийэтин ылбыт Новосибирскай куораттаа олорор биир дойдулаахтыт; учуонай Алексей Дмитриевич Аммосов туһунан стендэни сүрдэх истиэнтик сырдатта. Кини тэрийбит институтун оторор ньымата, эмэ-томо Сибиир уонна Дальнай Восток дорообуйа хаҥыстабылыгар, санэпидемстанция лабораториялаҥыгар билигин даҕаны күннүтэ туттуллаллаҥын көрдөтэ уонна, ардыгар, чурапчыларга маннык үрдүк наҕарааданы ылбыт киһи суоҕун билиэхтэн турар, А.Д.Аммосов улуус бочуоттаах буоларыгар үлэни ыыта сылдьалларын этэ, Коҕоруллуу музейын салайаччыттар Марфа Владимировна Чичигинароваҕа сэдэх хаҥыскаҥы, кинигэ бэлэҕи туттарда.

Быыстапка күлүн тутар ыйга диэри туруоҕа, онон улууспут олохтоохторун сэргээн сылдьаҥыттыгар, Коҕоруллуу музейыгар ыалдьыттыҥыттыгар ыҥырабыт.

Мария ВАСИЛЬЕВА, культуура управлениетын специалиста.

Сэргэх дьаһал

ХОМУС ДЬУРУСКЭНИГЭР АБЫЛАТАН

Сэтиньи 30 күнү – Хомус күнэ. Саха омук ыччата туттубут, номох буолан норуоту түмэр, тойук буолан дьолу туойар,кэҕэ, күөрэгэй чыычаах буолан айылҕаны хоһуйар,ырыа буолан аргыс буолар саха үйэлэргэ сүүрэт музыкальнай инструмена –хомус буолар. Хомус бастакы дорҕооно дьүрүһүйэ кутуллуоҕуттан, истээччини умсугута абылыыр, санаатын сайҕыыр, кини кутун сүрүн –сүрүн уоскутар, эмтиир сүдү күүстээх, дьикти альпитаах.

Сэтиньи 28 күнүгэр Одьулуунтаа "Сайдыс" сылыыланар киниигэр СӨ культуурабын туйгуна, виртуоз-импровизатор хомусчут Надежда Прокопьевна Потапова көҕүлэһиннэрэн, тэрэһиннэрэн сүрдэх соҥун, сэргэх дьаһал буолла. "Сайдыс" сылыыланар киниигэ Надежда Прокопьевна уус-уран салайаччыыан бу күүгүннүгэн үгүлэлиир. Балыгэн эпэтэхэ, Одьулуун күлүүба биир сиргэ тохтоон турбакка, сыл аҥын үгэҕэ санаатан-санга сүүрэннэрэ кэлэрэр биир бастыҥ үлэлэх күлүүп буолар. Дириэктэриэн СӨ культуурабын туйгуна Валентина Леонидовна Аржакова үлэлиир. "Дьүрүһүй, хомуһум" дьоро киэһэ хомус дьүрүскэн тыаһыгар куттарын туттарбыт хомус тардаччыларын, хомуска үөрэнэн баҕалаахтарын түмтэ.Бастакы чаҥыгар Надежда Прокопьевна хомус туһунан, бэйэтэ муспут ааттаах омуктар хомустарын туоратан, омук хомустарыгар ооннооон иҥиннэрдэ. Биниэхэ улууспут болоҕун салайаччыта Марианна Михайловна Слепцова маастар кылаас биэрдэ. Марианна Михайловна салайар "Айгыт" фольклорнай болоҕо ааттаах музыкальнай күрэхтэргэ куруук ситиһиилэхтик кыттар.Эйбэх норуоттар икки ардыларынаадыы куоластарын, фестивальдарын кыайыы лауреатынан, ситиһии кыпаттаан кэлбитэ. Алтынньыга Сочи куораттаа буолбут норуоттар икки ардыларынаадыы "Музыкальная радуга" куонкуруска Гран При хаһаайынын үрдүк аатын ылан, "Айгыт" болох оҕолоро уонна кинигэр салайаччылара Марианна Михайловна үөрүүлэрэ мунура суох.

Дьоро киэһэбит иккис чаҥын хомусчуттар көнсиэрдэрэ салҕаата. Көнсиэрэ импровизатор хомусчуттар Надежда Потапова, Марианна Слепцова, Чурапчыттан "Айгыт" оҕолор уонна "Арыыт" улахан дьон хомусчуттарын болохторо, Одьулуунтан Иван Попов, "Дуораан"күпсүүрдьүт уолаттар болохторо(сал.Аржакова В.Л). кытыныылар. "Дьүрүһүй, хомуһум" тэрэһиннэрэн барыы да санаабыт чэпчээн, дуоһалыын сырдаан, үөрэн –көтөн тарҕастыбыт.

Наталья ЗАХАРОВА.

Иҥирэх тылынан

МУГУДАЙ БАСТАКЫ ГЕРОЙ - ИЙЭТЭ

Мугудай нөҥүлүгэ – сэттэ Герой-Ийэлэх. Кинилэргэн биирдэстэриэн - нөҥүлүк бастакы Герой-Ийэтэ В.П.Васильева буолар. Варвара Прокопьевна бу сыл сэтинньи 23 күнүгэр торообутэ 100 сыла туолла. Кини тороппуттэрэ Анастасия Петровна уонна Прокопий Петрович Дьячковскайдар Мугудайга Куондуга кыстыылларга, сайыылыктара – Таҕын этэ. Варвара кинилэргэ тоҕус оҕолоох торообут.

Ийэтэ Настя, кини сэрэр оҕо эрдэҕинэ, ойбут: Аҕата Борокуопай Сылаппан Маайа диэн кыыһы ойох ылыбыт. Онтон 1927 с. уол оҕолоннуллар, уолларын Бүөтүр диэн аатыылар. Ийэбит оскуолаҕа үөрэнэн истэҥинэ, оҕо көрүүтэ кыайтарбакка, сурдьун көрдөрөөру, салгыы үөрэппэтэхтэр. Аччыгый саайыгган хотоҥо тымык туруута, торбос эмтэриигэ, уу баҕыыта, ыйыт сууйуута, ынахтары, ньирэйдэри хомуйуу үлэлэригэр үөрэнэн, үлэйит буола улаатыыта. Саҥын сиппитин кэнэ, Мэдьыаскыга Александр Иванович Марков диэн киһиэхэ эргэ баран, 1940 с. уол оҕоломмуттар. 1941 с. сэрии буолан, Марковтарган үс ини-бин бастакы хомуурка бараллар. Александр уонна Иван сэриитгэн эргиллибэтэхтэрэ. Быраатта Илья Иванович уордьаннаах, мэтэллэх эриллэн кэлбитэ. Кыра уол Трофим Дириҥнэ ыал буолан, оҕолонон, этэҥнэ олорон баран өлбүтэ. Аҕаларын олоҕун уолаттара саҥгыыллар. Трофим ийэбитин олус ытыктыыра, „саҥаһым" диэн аатыыра. Биирдэ төрөөбүт балыстара Таня диэн кыыс Томпоҕо ыал буолан олохсуйбут этэ, эдьиийдэрэ Арамыас кэлэн күүлэйдээн, көрөн барар этэ.

1941 с. көрдөнө сэриигэ барарыгар, сэттэ ыйдаах уол оҕолоох хаалбыта. Сэрии кэмигэр аҕыс ыйдаах оҕотун дьаһыгыаҕа биэрэн баран „Гахсыбыт сардаана" колхуоска ыанньыксытынан, хонуу үлэйитинэн үлэлэбитэ. Ыанньыксыттарга хонтуруолтуай ыамы ыытар эбит: Иккилии оҕуйунан оттук маны таһан, от тиэйэн, баҕыыҥаҕа балбаах таһан, сиигирдэн олорон, күүһэ кыайарынан, күүстээх үлэҕэ сылдьыбыт. Оҕус тиийбэт буолан, оннооҕор ынаҕы кэлтэлэр эбит: „Муоһалаан күтас ынаҕы кэлтэр этим", - диэн кэпсиирэ. Аны оройуон кинигэр Чуратыыта саһаан таһара. Таҥаһа үчүгэй, сылаас, тонуо суоҕа диэн кинини ыыталлар эбит. Оччолорго соруйуллубут барыта толоруллуохтаах, толорбот киһи норуот остоокуонун аҕатанар, оттон ийин оччотоокуо диэн күүстэрэ кыайарыыран, кыайыы туһа диэн харыстаммакка үлэлэбиттэр. Аны туран үлэлэрин таҥынан сэриилэһэргэ үөрэнэллэрэ, оскуола хаһаллара, гранаттаны быраҕарга, ыларга үөрэнэллэрэ, хайыһардьыылара. Итэ эмиэ булгуччулаах сорудах этэ.

1945 с. ыам ыйын 9 күнүгэр саскы бүдүгүннэрин ыҥыытын бүтэрбиттэр. Кэлэ кэлиилэригэр, сэрии бүппүт, къайыы буолбут диэн сурах кэлэн, үөрүү-көтүү буолбут. Аҕа дойду сэриитин кэмигэр кэлбиппэхэ үлэлэн ийин Сталин мэтэлинэн наҕараадаламмыт. Онтон 1947 с. сэриитэн кэлбит оҕотоо Николай Иванович Васильевка көрсэн таһар. Аҕабыт сэриигэ өлбүт аҕатын аатын аатталлар диэн, Дьогуоруу бөйөлөн аатынан суруйтарбыттар.

Варвара Прокопьевна 1963 с. нөҥүлүгэ бастакылан, Герой-Ийэ аатын ылбыта. Ийэлэх аҕабыт барыта уон оҕону төрөтөн, көрөн-истэн, үлэйит, ыал онтуосун, үчүгэй олоҕу олорон орто дойдуттан барбыттара. Бастакы оҕолоро Егор Александрович Марков бырааһа иэстин ылан, улуулуутар доруобуйа харыстабылыттар ор кэмиэ уҥуохтук үлэлэбитэ. Кыра уолаттар - Коля сварщик идэлээх, биэнэн пенсионер, кыра уол Петя эдэр саҥыгар олохтон барбыта. Сэттэ кыыс сорокторо культуура, интэрнэт идэлэхтэр. Сиэннэр доруобуйа харыстабылын, культуура эйгэтин үлэйиттэр, учуутал, интэрнэт идэлэхтэр.

Ийэлэх аҕабыт үлэлэринэн, дьоннорэ-сэргэҕэ үтүө сыһыаннарынан, амарах саныыларынан биһиэхэ мэлдьи холобур буоллаллар. Ийэбит биирдэ төрөөбүт эдьиийдэрин Маайаны, Матрусканы утумнаан, сурдаах иистэниэн, ачыгыт этэ. Кыраны уһанара даҕаны, дэйбир утун, күөрэгэй, ыпыы бөйөтэ бөртөхөйдик онороро. Оҕолорутар, сиэннэриэгэр дэйбир оторон биэрбитин көрүстэхэн ийдьэ сылдьыбыт. Өссө туойунан дьарыктанар бастаах этэ. Сорох сиэннэриэгэр туос ыаҕайа тиэн бөлөхтөбитин күлүгүк саныыр, харыстаан ийдьэ сылдьыллар.

Биһиги ийэбит 10 оҕолоо, 25 сиэнэ, 30 хос *сиэн кэлин үтүө аатын үйөтэн-үйэҕэ аатаан* туруохтара.

Татьяна Николаевна ГОРОХОВА,
улахан кыыһа.

Кэпсиэхпин баҕарабын

АЙАНЫҢ АЛГЫСТААХ БУОЛЛУН!

Айан. Кини олоҕун тухары айанныыр көрөтэ, олохпут түргэн тэпиниэр олорсон,саҥыра оскуоккун билбэхэ хаалабын. Арай олохпор кыра эрдэхпиттэн ыраламмыт сырдык саныабын толордоххуна, дуоһуйуну ыларыҥ чаҕы. Иллэх дьыл көрүнүэ торообутүн, идэҕин соҥко талан, собултүүр үлэҕэр үлэлии-хамсыы сылдьарыҥ дьыбдаҕар сүнкэн оруолу ылар.

Мин кыра эрдэхпиттэн эдьиийдэрим бөлөйдөһиннэриэгэн улаатыыт буолан, кинитэр курдук кими эмит көрөн-истэн, баҕыыҥаҕа сылдьыахпын олус баҕарар этим.

Ол курдук, ыам ыйын биир ыааны күнүгэр ийэбит барахсан Дириҥ балыыһатыгар киирэн уол оҕоломмута. Саҥа кэлэн торообутүгэр, биһиги барыта наһаа үөрбүппүт. Оччолорго мин 5 саастааҕым. Убайбынаан Гавриллын сиэтиһэн баран ийэбитин көрсө барарбыт. Онно ийэбит балыыһа аһыытан - алаадьы, кэмпиот; бирэннынык ууран тоҥуйара.

Биир үтүө күн быраатыын балыыһаттан таһааран, хаҥас ороҥҥо суутун аһан сытыарбыттарыгар, кэлбитин биллэрэн, улахан баҕайытык ытаан бөҕөрбитин өйдүүбүн. Итэ курдук орто туруу дойдута, Арыгыас, Өлүкөөндүр Бөстүрүөптэргэ оноҕос түгэҥиэҕи мүҥүлгэтэх уол оҕо, аг кулун тороон, барыбытын улаханнык үөрүбүтэ.

Быраатыын баҕыыҥаҕа сылдьарбын улаханнык өйдөөбөппүн. Олус көрсүо, бөҕөрө-суоҕа биллибот оҕо этэ. Арай ийэбит оскуолаҕа барарбытыгар:"Оҕоҕутун көрө сылдьаарыҥ",-диэн наакас биэрэрэ. Ийэм Александры 42 саҥыгар оҕоломмута. Онон аҕабыынан кыра "Мурун бүөтэ" уолларын маанылаан, уйаҕас татталларынан бүөбэйдэрэн сиэрдэхтик иитиллиттэрэ, эдьиийдэрэ уонна убайдара комускэн, көрөн-харайан улаатыннарбыттара. Биһиги кэлин үтүөтэ буолан, олохпо үтүө сиһиэн, биһигини үөрдэр.

Александр оскуоланы бүтэрээт, Өлүөхүмэгэҥи техникумна автомеханик идэлиэгэр үөрэнэ киирэр. Онно сылдьан, Абаҕа бөҕүөтэлин Боярованы диэн эбэх оҕолоох ыал улахан кыыстарын Екатеринаны көрсөн, сүрэхтэриэгэн собулгэйэн көрсэн ылар. Дойдутутар аҕалан, ийэтин, аҕатын, двоюун-сэргэлин үөрдэр, тэлгэһэлиэгэр уруу сэргэлин туруоруорар. Өлүөхүмэ кэрэ айылҕалын курдук нарын кийиит кыыһы барыы сөбүлүү көрбүппүт; улаханнык үөрбүппүт.

Быраатым аах Одьулуунаабы 13-с №-дээх лицейгэ иккиэн ор сылларга таһаарылаахтык үлэлээн биллэр-көстөр суолу-ииҥи хаалларбыттара. 2009 сылаахха, үбүлүөйүн бэлиитинэн дьоро күннэ биирдэ үлэлэбит дорогторо- улахан салайаанчыттан саҕалаан, боростуой үлэйитигэр тиийэ көтөн убаастабыл, махтал тылларынан истит эҕэрдэлэрин анаабыттара эбэҥи туоһулуур.

Ол курдук Александр Иркутскайдааҕы тыа хаһаайыстыбатын институтуттан инженер-механик идэтин баһылаан, производство маастарынан ор сыл үлэлэбитэ. Этэр уолаттары тиэхиникэни ыампыгар-чымпыгар тиийэ биэтэн, мунутуурдук баһылыырга үөрэппитэ, айан умсулҕаныгар уҥуйбута. Биллэрэн үтүө үөрэнээччитэ сөбүлүүр идэлэриэгэн сиһиниэхтик үлэлии-хамсыы сылдьаллара үөрүүр. Бука, уйун уннуктаах айаннарыгар убаастыыр учуутуллаллар, Александр Александровичы, үтүө тылынан ахтан-саҥан эрдэхтэрэ.

Кэлин, оҕолорун уоттуттэрэрэ, көрүөнинин Екатерина Николаевнаны дьиэ аттыыгынан куораккка көҥүн киирбиттэрэ. Кэрэнэ 26-с №-дээх оскуолаҕа саха тылын уонна литературатын учуутальынан үлэлии сылдьар. Оттон быраатым Александр такси сулуустаныгар үлэлиир. Дьон кыһалҕата суох айанныылларын хаанчыйар эмиэнэнностээх үлэҕэ быраатым эмиэ бэйэтин үтүө хааныстыбаларын көрдөрөн, айанныыттар махталларын ыла, сиһиниэхтик үлэлии-хамсыы сылдьарыттан мин киэн туттабын. Быраатым массыынта курдуутун сылаас, ыраас буолар, кэлин кинилэр олорсон эрэлиэхтик айаннаныр.

Улахан оҕолоро-Николай, Наталья, Александра аналы ылалаан, үлэйит буоллулар. Аналларын көрсөн, ыал буолан, тороппуттэриэгэр сиэттэри бэлэхтэн, үөрүүлэрин үкчэтэллэр. Эйэлээх, эйэ дьиэлэрин сиэттэр чуолчаарар саталарыынан толороллор.

Быраатым барахсан миэхэ тус олохпор үтүктүк комолостуттэ. Ол курдук, кини ейобулуйан үс сыл устата көрсэммиэхэн Одьулуун лицейигэр ситиһиилэхтик үлэлэбиппит. Улахан коллектив истиг сыһыанын билэн, олус иллэхтик үлэлэбит сылларбытын умнубаппын. Онно көрсүнүм Коля техникэни ыытыы инструкторынан борт таһаарылаахтык үлэлэбитэ. Үлэлии үрдүктүк сыаналаан, улуустааҕы "Саҥа олох" хаһыакка кини туһунан хаартыскалаах ыстатыйа тахсыбытын иҥирэхтик саныыбыт.

Быраатым Александр быйыл 2016 сылга орто профессиональнай үөрэхтээһиннэ уонна транспорт сулуустарыгар ер сылларга таһаарылаах үлэлии ыытар анал болиэтэн наҕараадаламмыта. Сыралаах үлэлэ үрдүктүк сыаналаммытынан, биһиги,биирдэ төрөөбүттэрэ, олус үөрбүппүт. Кини үлэлиир кэмэриэгэр үтүө грамоталарынан, махтал суруктарынан наҕараадаламмыта да оҥу көрөтөлүүр.

Быраатыыт бараҕан, таптыыр идэҕэр оссо да таһаарыылаахтык үлэлээ, дьоллоох-соргулаах буол! Айаныҥ суола ардыгар турдун, айанныыттар махталларын ыла тур!

Мария АРГУНОВА, Мэҥэ-Хаҥалас
улууһун
Таҥара бөҕүөлэгэ

ЭҢЭРДЭЛИИБИТ!

Күнү-үбаастыыр көрөммин, аҕабытын, эҥэбитин, Сыыһыс нэйиитэлин бочуоттаах олохтоохун, Саха Өрөспүүбүлүкэтин тыа хаһаайыстыбатыгар түөлүгүн, Саха сирэ Россияны кытта хаһыыта 375 сыл үбүлүөйдүөх бэлиэ хаһаайынын, "Ураһай" общество бочуоттаах үлэлиитин, үлэ бэтэрээнин **Семен Егорович НОГОВИЦЫНЫ** 60 сааскын туолбут үөрүүлүүх үбүлүөйүгүн ис сүрэхпиттэн эҥэрдэлиибит!

Баҕарабыт дорообойдук сылдьан, өссө да дьиэ көрөҥнэргэ, аймах-биэ дьоннор сүбэ-ама, тирах буолуоҕар, эстибэт эргиллэ, саамыйбат сайыаҕас саастаах! Нэйиитэлин, бар дьоҥҥа түөлүгэр дьоҕун үлэлиэн, ыллыктаах сүбэлэрин дьоҕун кыллаҕын ааҕыаҥ тыл!

Эҥэрдни кытта көрсүҥ Бая Семеновна, уолаттарыҥ, кайыыттарыҥ, сиэннэриҥ!

ОБЪЯВЛЕНИЕ

УЦ "Арчы" (г. Якутск) 13 декабря в с. Чурапча, в актовом зале (1-й этаж) ЧГФКИС с10 до 17 часов (приходите в любое время) проводит обучение с выдачей удостоверения для получения разрешения на приобретение охотничьего оружия и травматического пистолета. При себе иметь паспорт(с копией страниц с фото и прописки) и фото 3х4-1 шт.

Стоимость обучения - 7000 рублей.

Записывайтесь по телефону:

8914-270-19-02.

Сурутуу - 2017

Ситим МЕДИА-БӨЛӨХ · КЫЫМ · Куруугун · Хаган · СПОРТ ЯКУТИИ · БАЙДАМ · БӨЛҮМ БУОЛ+

АХСЫННЬЫ 5-15 КҮННЭРИГЭР чэпчэтиилээх сурутуу декадата саҕаланар. Бу күннэргэ "Ситим" таһаарыыларыгар чэпчэтиилээх сыананан сурутар кыах бэриллэр.

Түгэни мүччү тутуман!

		"Кыым" 81847	"Кыым үө бирдо" (Кыым, Куруугун, Байдам) 84875	"Кыым үө бирдо" (Кыым, Спорт Якутии, Бөлүм Буол+) 84895	"Кыым бөлүм бирдо" (Кыым, Куруугун, Байдам, Хаган, Бөлүм Буол+) 84867	"Бөлүм Буол+" 83239	"Спорт Якутии" 84853	"Байдам" 84873	"Куруугун" 84932	"Хаган" 83991
1 бөлүк	Адырыыска тахсан	1 006,7	1811,79	2427,07	3155,85	561,84	764,58	359,68	351,18	782,28
	Почтаттан ыытыы	1066,76	1751,98	2335,01	3063,99	541,86	737,46	352,47	342,77	759,26
2 бөлүк	Адырыыска тахсан	1360,06	2184,63	2998,18	3702,90	684,78	932,46	406,14	397,44	803,64
	Почтаттан ыытыы	1300,06	2098,99	2950,99	3594,6	652,8	880,08	394,29	385,50	842,82

Спорт

БОКСАҔА -- ИННИКИ ЭРЭЛБИТ

Улууспут үүнэн иҥэр спортсменнара улуус, өрөспүүбүлүкэ эрэ иннигэр мунурдаммакка, Россия таҥымыгар тиийэ күрэхтэһиллэр. Оннук бир чаҕылхай көрдөрүүлүүх уолбутуман - С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын бир бастыҥ иитиллээччитэ Владик Кузьмин буолар.

Хаһыаты ааҕаччылар Владик үгүс күрэхтэһиилэргэ бастыырын, тереобут Чурапчытын, үөрэнэр оскуолатын аатын чиистэхтик көмүскүү сылдьарын бары биһэ, истэ сылдьыбыт. Бу спорт көрүнэр эр киһи дьиҥнэх характера, дьулуура, тулуура, уйана-хатана барыта кэстер.

Сэтиньи 30 күнүттэн ахсыныы 7 күнүгэр диэри Краснодарскай кыраай Анапа куоратыгар, Владик Кузьмин Россия сүүмэрдэммит хамаандатыгар киирэн ситиһиилэхтик кытан кэлэ. Ол курдук, 60 киилэ ыйааһынна бочуоттаах 3-с миэстэ буолла. Россия араас субъектарыттан күүстээх боксердар мустар түөлүгэтэригэр биһиги уолбут ей-саҥа өтүнэн уостан, умуллан хаалбакка, чулуулалары кытары тэҥнэ киирсэн, пьедесталга тахсан турарын көрөн үөрэбит. Кини ситиһиитэригэр тэҥнэ үөрсүү, кинини дьарыктыыр, наар ойуур тренерэ - Николай Капитонович Сивцев.

Владиккка иннинги күрэхтэһиилэригэр үрдүктэн-үрдүк ситиһиилэри, тулхадьыбат тулуулуу баҕарабыт.

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ.

12 декабря -- Общероссийский день приема граждан

Убаастабыллаах Чурапчы улууһун олохтоохторо!

Российскай Федерация Президеннин 2013 сыл, муус устар 26 күнүнээҕи Пр-936 №-дээх ууруктаах олоҕуран, 2016 сыл, ахсыныы 12 күнэ- сылын аайы ыытыллар Бүтүн Россиятаабы гражданнары приемнуур күн буолар. Бу күн күнүс 12.00. чаастан кэлэн 20.00. часка диэри, "Чурапчы улууһа (оройуона)" МТ дьаһалтатын 302 №-дээх хоһуутар кэлэн Саха Республикатын, Российскай Федерация ханнык баҕарар салайар уорганнарыгар араас хайысхаҕа тустаах боппуруостарытын биэриэхпитин сөп.

Приемна эрдэттэн суруйтарыы улуус дьаһалтатын 302№-дээх хоһуутар, эбэтэр 41-282, 41-184 №-дээх тел. ыытыллар.

В соответствии с поручением Президента Российской Федерации, 12 декабря ежегодно проводится Общероссийский день приема граждан.

В связи с этим, ГБУ РС(Я) "Управление ветеринарии с ветеринарно-испытательной лабораторией Чурапчинского улуса" 12 декабря 2016 года с 12.00.ч. до 18.00.ч., по местному времени, проводит личный прием заявителей.

УПРАВЛЕНИЕ ГОСАЛКОГОЛЬКОНТРОЛЯ РС(Я) ПРИГЛАШАЕТ ГРАЖДАН НА ЛИЧНЫЙ ПРИЕМ

Уже четвертый год подряд 12 декабря, в День Конституции Российской Федерации проходит общероссийский день приёма граждан. В этот день любой гражданин может получить ответы на интересующие его вопросы у органов власти.

Управление госалкогольконтроля РС(Я) также приглашает граждан на личный прием 12 декабря 2016 года. Прием с 10 утра до 20 вечера будут вести Лыткин Матвей Иванович, руководитель Управления (с 14 ч до 17 ч), Григорьев Василий Петрович, первый заместитель руководителя (с 17 ч до 20 ч) и Булдакова Ульяна Прокопьевна, руководитель отдела мониторинга и информационно-аналитической работы (с 10 ч до 13 ч).

Предприниматели смогут получить консультацию по лицензированию и контролю розничной продажи алкогольной продукции (Григорьев В.П.). Также все желающие ознакомятся с основами и методами профилактики употребления алкоголя (Булдакова У.П.).

Если вы находитесь, например, в улусе, то вы можете попасть на личный прием в Управление госалкогольконтроля РС(Я) по режиму видеосвязи через администрацию своего улуса.

Предварительно на личный прием можно записаться по адресу: г. Якутск, пр. Ленина, 4/2, каб. 508. Телефон: 8(4112)506-282, адрес электронной почты gosakogol@sakha.gov.ru. Напоминаем вам, что для личного приема вам необходимо иметь при себе паспорт.

Пресс-служба Управления Республики Саха (Якутия) по лицензированию и осуществлению лицензионного контроля за розничной продажей алкогольной продукции

Инспекция охраны природы извещает

ОБЯЗАТЕЛЬНАЯ ПОСТАНОВКА НА ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УЧЕТ.

В соответствии со статьей 69.2 ФЗ от 10.01.2002 №7-ФЗ «Об охране окружающей среды» объекты, оказывающие негативное воздействие на окружающую среду, подлежат постановке на государственный учет юридическими лицами и индивидуальными предпринимателями, осуществляющими хозяйственную и (или) иную деятельность на указанных объектах, в Управлении Росприроднадзора по РС (Я) или Минприроды РС (Я) исходя из категорий объектов согласно постановлению Правительства РФ от 28.09.2015 №1029 «Об утверждении критериев отнесения объектов, оказывающих негативное воздействие на окружающую среду, к объектам I, II, III и IV категорий». Постановка на государственный учет объектов осуществляется на основании заявки о постановке на государственный учет, которая подается юридическими лицами или индивидуальными предпринимателями не позднее чем в течение шести месяцев со дня начала эксплуатации указанных объектов. Форма заявки о постановке на государственный учет утверждена Приказом Минприроды России от 23.12.2015 №654.

В связи с вводом с 01.12.2016 г. в эксплуатацию ГИС, предназначенной для ведения государственного реестра объектов, оказывающих НВОС, в виде программно-технического обеспечения учета объектов НВОС (далее - ГПО УОНВОС), регистрация заявок о постановке на учет объектов НВОС будет осуществляться с использованием ГПО УОНВОС. Заявитель подает заявку на регистрацию объекта НВОС с помощью бесплатного средства подготовки отчетности природопользователя («Модуль природопользователя»), размещенного на официальном сайте Росприроднадзора по адресу http://rpn.gov.ru/otchetnost, либо с помощью размещенного в сети Интернет «Личного кабинета» природопользователя по адресу https://lk.fsrpn.ru. Все пошаговые инструкции по подаче заявки представлены на сайте Росприроднадзора – rpn.gov.ru.

За невыполнение или несвоевременное выполнение обязанности по подаче заявки на постановку на госучет предусмотрена административная ответственность по статье 8.46 КоАП РФ.

Чурапчы нэйиитэлин олохтоохо, үтэ бэлэрэнэ, Хоту көйөрүлүү кыттыылаах

КИРИЛЛИНА Анастасия Семеновна

олохтон туоратыгынан, уолаттарыгар ГП Кириллиннэ, С.П. Кириллиннэ уонна кийиитэриэгэр, аймахтарыгар дириҥ куттаммыттан тиэрдибит:

Чурапчыттан И.А. Кириллин, Г.А. Кириллин уонна кийиитэрэ, оҕолоро.

Кылаабынай редактор – **А.А. ЗАХАРОВ.**
Эпиэстэлэр сэкиэтэрэ, сурук отдела – **А.Н. ЗАХАРОВА.**
Экономика, тыа хаһаайыстыбатын отдела - **А.М. СЛЕПЦОВ.**
Корреспонденнар – **О.В. ЖИРКОВА, С.А. ЖЕНДРИНСКЭЙ.**
Таҥаччы – **Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.**
Бэчээтэлээччилэр – **С.А. ПАВЛОВ, Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.**

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительствата, Чурапчы улууһун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук автономнай учреждение. Российскай Федерация Роскомнадзор СР управлениетыгар 2012 с. кулун тутар 15 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ №14-0238.

АДАРЫЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Телефоннарбыт: редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358. E-mail: sanaoloh@mail.ru, сайт: sanaoloh.ru

Бэчээккэ сакаас: № 134 (11301)
Кэмэйэ: 1 бэч. лиис
Тираж 1250.
Хаһыат сыаната: 10 солк.

Саҥа олох

Автор сурукпутун ыытарыгар, редакция позициятыгар сөпсүннүбүт буолбатах. Суруккаларын чилиэннэрэ ыытыллыбыттарыгар эмиэ биэрэ суох.

Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графига: 16 ч 00 м. Бэчээккэ бэрилиннэ: 16 ч 00 м. "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһукка 09.12.2016 с. ойоҕостор бэлэмнэнэллэр.